

Aktører – roller og ansvar

Dokumenteret viden fra forskning og praksiserfaringer peger på, at forebyggelse af tryksår kræver tværfagligt samarbejde. Det gælder både på hospitaler og i eget hjem.

Tidligere har indsatsen i forhold til tryksår været opfattet som plejepersonalets ansvarsområde. De seneste års store projekter på sygehuse og i kommuner har vist, at skal det lykkes at forebygge tryksår, kræver det tværfagligt samarbejde. Ledelsen skal have fokus på, at arbejdet med forebyggelse og behandling af tryksår skal prioriteres, og plejepersonale og terapeuter skal samarbejde om de rigtige interventioner overfor borgerne, så tryksår undgås. Nøglepunkterne for en god implementering er en simpel og standardiseret intervention og dokumentation.

Tværfagligt samarbejde om tryksårsforebyggelse – udvalgte danske projekter

I Danmark har projekt – ”Patientsikkert sygehus” – været banebrydende med indførelsen af ”Tryksårspakken” på 5 sygehuse. Projektet varede fra 2010 til 2013, og tankegangen, metoderne og resultaterne bliver nu bredt ud til hele det danske sygehusvæsen (Patientsikkertsygehus.dk, 2016).

Projektet fandt frem til, at forebyggelse og behandling af tryksår består af en række tiltag:

- Man skal identificere personer, der er i risikogruppen
- Huden skal løbende vurderes, og der skal sættes ind, hvis der er tegn på sår.
- De rigtige hjælpemidler til at undgå sår skal være tilgængelige, og der skal bruges de rigtige teknikker ved forflytninger og repositioneringer.

Nøglepunkterne for en god implementering er en simpel og standardiseret intervention og dokumentation. Det betyder involvering af alle faggrupper – fx plejepersonale og terapeuter med hjælpemiddelkompetence – samt ledelsesunderstøttelse (Patientsikkertsygehus.dk, 2016).

Inspireret af resultaterne fra Patientsikkert Sygehus har Dansk Selskab for Patientsikkerhed, KL og Sundheds- og Ældreministeriet skabt projektet ”I sikre hænder”, hvor Frederiksberg, Lolland, Sønderborg, Thisted og Viborg Kommuner arbejder med at forbedre patientsikkerheden i ældreplejen. Målet med tryksårsindsatsen i projektet er, at de 5 projektkommuner reducerer antallet af tryksår i ældreplejen med 75 procent.

I en af projektkommunerne, nærmere bestemt på Dragsbækcentret i Thisted Kommune, arbejder man med tjeklister, der skal hjælpe personalet til at forebygge tryksår. Deltagelsen i projektet har desuden ændret personalets måde at arbejde og samarbejde på omkring forebyggelse af tryksår. De er blevet bedre til at arbejde tværfagligt og til at handle hurtigt på små signaler. I dag kendetegnes samarbejdet

mellem sosu-assistenten, sygeplejesker og fysio- og ergoterapeuter af hurtig indsats, og mindre på skarpt optrukne faggrænser, så uanset hvem der opfanger tegn på begyndende tryksår, skal der handles. De store forandringer på Dragsbækcentret er ikke kommet fra tjeklister og ændrede rutiner alene. De er også et resultat af en aktiv indsats fra ledelsens side. Ledelsen har i hele processen jævnlige deltaget i møder for bedst muligt at kunne støtte hele personalets indsats for at udrydde tryksår helt. Pr. 29. september 2015 havde centret ikke haft tryksår i 300 dage. (Isikrehænder.dk, 2016).

Faaborg-Midtfyn Kommune har siden 2015 haft forebyggelse af tryksår i centrum i projektet "Stop tryksår – skab forandring". Målet med projektet er at forebygge, at tryksår opstår ved at opdage den borger, der er i farezonen, og handle, så ingen bliver indlagt pga. tryksår. Dette skal opnås ved en koordineret, sammenhængende og vidensbaseret indsats. Der indgår undervisning i indsatsen, og der lægges stor vægt på tværfagligt samarbejde (Bagge & Hansen, 2015).

Siddestillingseksperter Helle Dreier (2013) har beskrevet erfaringer fra praksis, og lægger vægt på, at hvis sygeplejersketeamet, der risikovurderer borgerne, og terapeuterne, der skal finde frem til egnede hjælpemidler, er gode til at samarbejde, kan tryksår forebygges og behandles mere effektivt. Ifølge Dreier kan en hensigtsmæssig praksis være, at sygeplejersken finder frem til, hvor et evt. sår er placeret og beskriver dets tilstand. Derefter analyserer terapeuten og sygeplejersken i fællesskab personens daglige vaner for at identificere, hvad der præcist har forårsaget sårets opståen. En forebyggelses- og behandlingsplan udarbejdes, og de valgte interventioner sættes i værk. Sygeplejerske og terapeut skal under hele forløbet have en tæt kontakt for at følge, om såret rent faktisk forebygges eller heler, og hvis ikke, skal interventionerne revideres (Dreier, 2013).

International forskning peger på, at tværfagligt samarbejde er afgørende

På et hospital i Philadelphia, USA, blev en tværfaglig tilgang til at forebygge og behandle tryksår indført. Hospitalet oplevede, at 16 procent af alle indlagte havde tryksår ved indlæggelsen. Derfor blev der iværksat en målrettet indsats for at forebygge og behandle sår. Adskillige faggrupper blev involveret i arbejdet, og de blev enige om en række handlinger, som skulle gennemføres. En gang om ugen kiggede de i fællesskab på de eksisterende sår og det blev aftalt, hvilke interventioner der skulle iværksættes baseret på evidensbaseret viden. Hovedsigtet var at forbedre beskyttelsen af huden og at forbedre den eksisterende siddestillingsklinik. Ved at have et tæt samarbejde mellem behandlere og siddestillingsterapeuter, kunne de finde bedre egnede produkter, så patienterne sad bedre i deres kørestole og lå bedre i sengen om natten. Resultatet var, at antallet af tryksår blev reduceret (Bratta & Long, 2014).

I det systematiske review "Prevention and Treatment of Pressure Ulcers: Clinical Practice Guideline", udført af forskere fra Asien, Europa og USA i 2012 – 2014 understreger forskerne desuden, at korrekt dokumentation af risikovurderingerne er essentiel for kommunikationen indenfor for det tværfaglige team. (Haesler, 2014).

Kilder

Patientsikkert-sygehus.dk (2010-2013):

<http://patientsikkerhed.dk/projekter/patientsikkert-sygehus/>

Isikrehænder.dk (2016): [www.isikrehænder.dk/menu/nyheder/flere kommuner går til kamp mod medicinfejl og tryksår](http://www.isikrehænder.dk/menu/nyheder/flere-kommuner-gaar-til-kamp-mod-medicinfejl-og-tryksaar)

Dreier, Helle (2013). ABSA – Et terapeutisk værktøj til tryksårsforebyggelse i den siddende stilling. www.tryksaar.dk / Redskab til tværfaglig indsats + Tværfaglig sårforståelse.

Bagge, Lotte & Stine Hansen (2015). Procesbeskrivelse. Stop Tryksår – Skab Forandring.

Bratta, Amy & Deborah Long (2014). Driving Change in Pressure Ulcer Prevention Through Interdisciplinary Team Collaboration. www.rehabpub.com

Haesler, Emely (Ed.)(2014): Prevention and Treatment of Pressure Ulcers: Clinical Practice Guideline. National Pressure Ulcer Advisory Panel, European Pressure Ulcer Advisory Panel and Pan Pacific Pressure Injury Alliance. Cambridge Media: Perth, Australia; 2014.